

S | O M

Sivilombudsmannens
forebyggingsenhet

Nytt fra Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse

Helga Fastrup Ervik, kontorsjef
Aina Holmén, seniorrådgiver

Rådet for psykisk helse
Erfaringsamling
4. Februar 2016

UNITED
NATIONS

CAT

**Convention against Torture
and Other Cruel, Inhuman
or Degrading Treatment
or Punishment**

Distr.
GENERAL

CAT/C/ECU/Q/4
17 February 2009

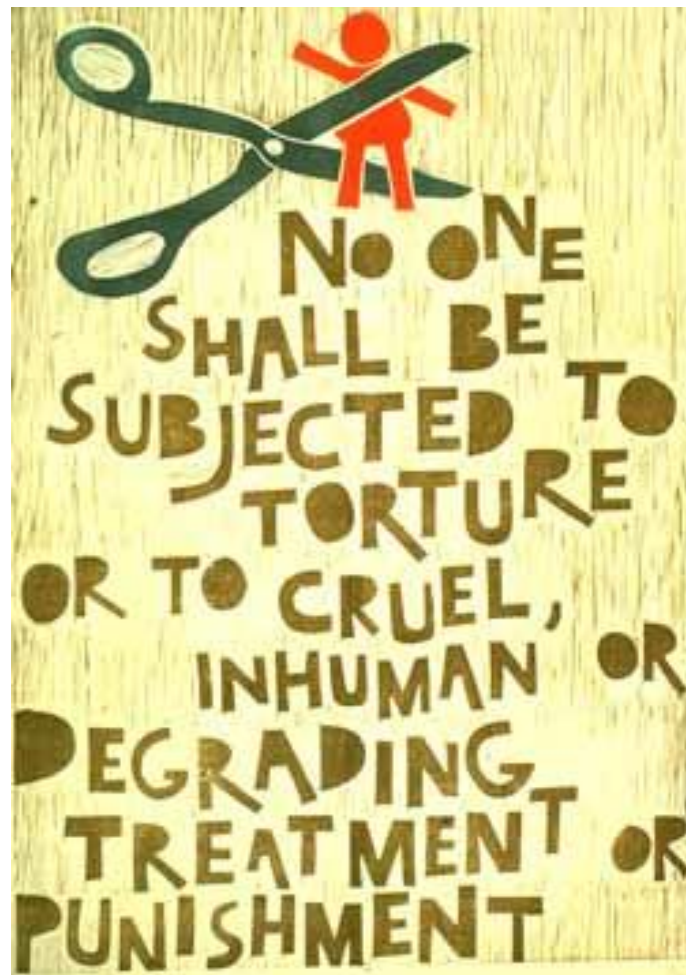
ENGLISH
Original: SPANISH

***...tortur og annen grusom,
umenneskelig og nedverdiggende
behandling eller straff.***

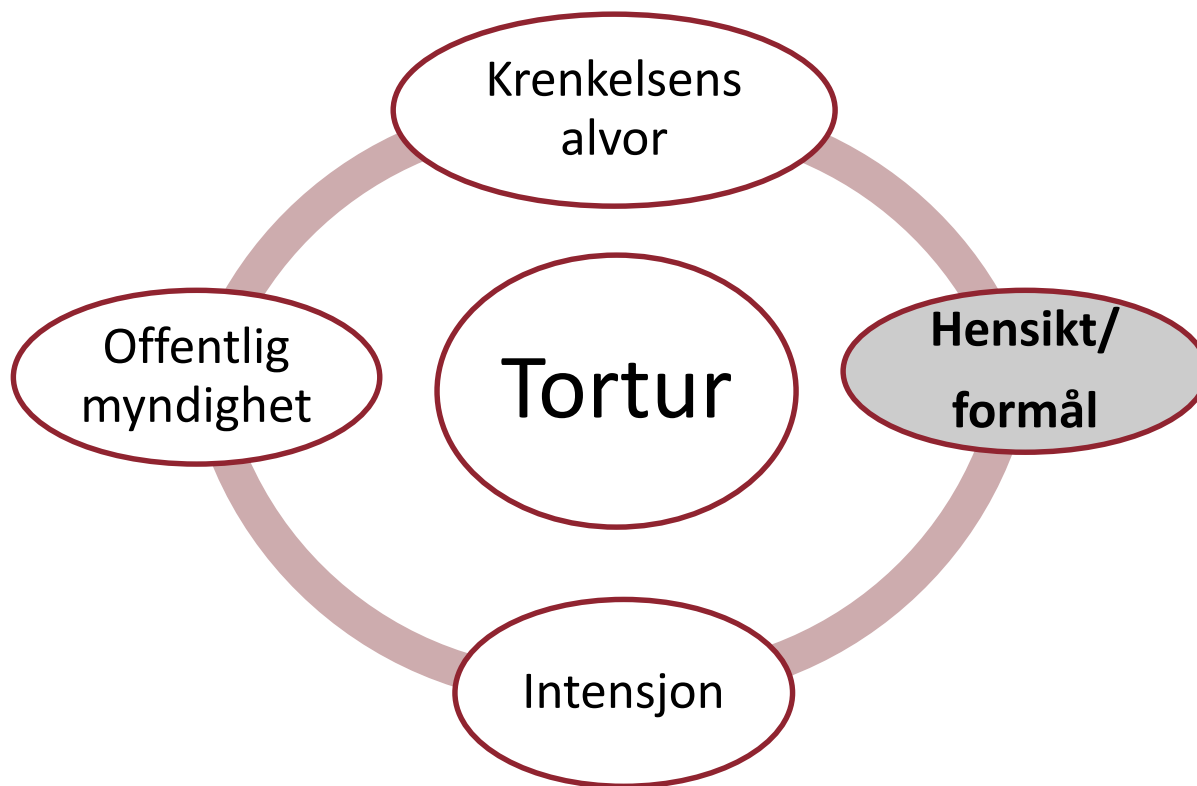
Vedtatt av FN i 1984

Per november 2015: 158 stater

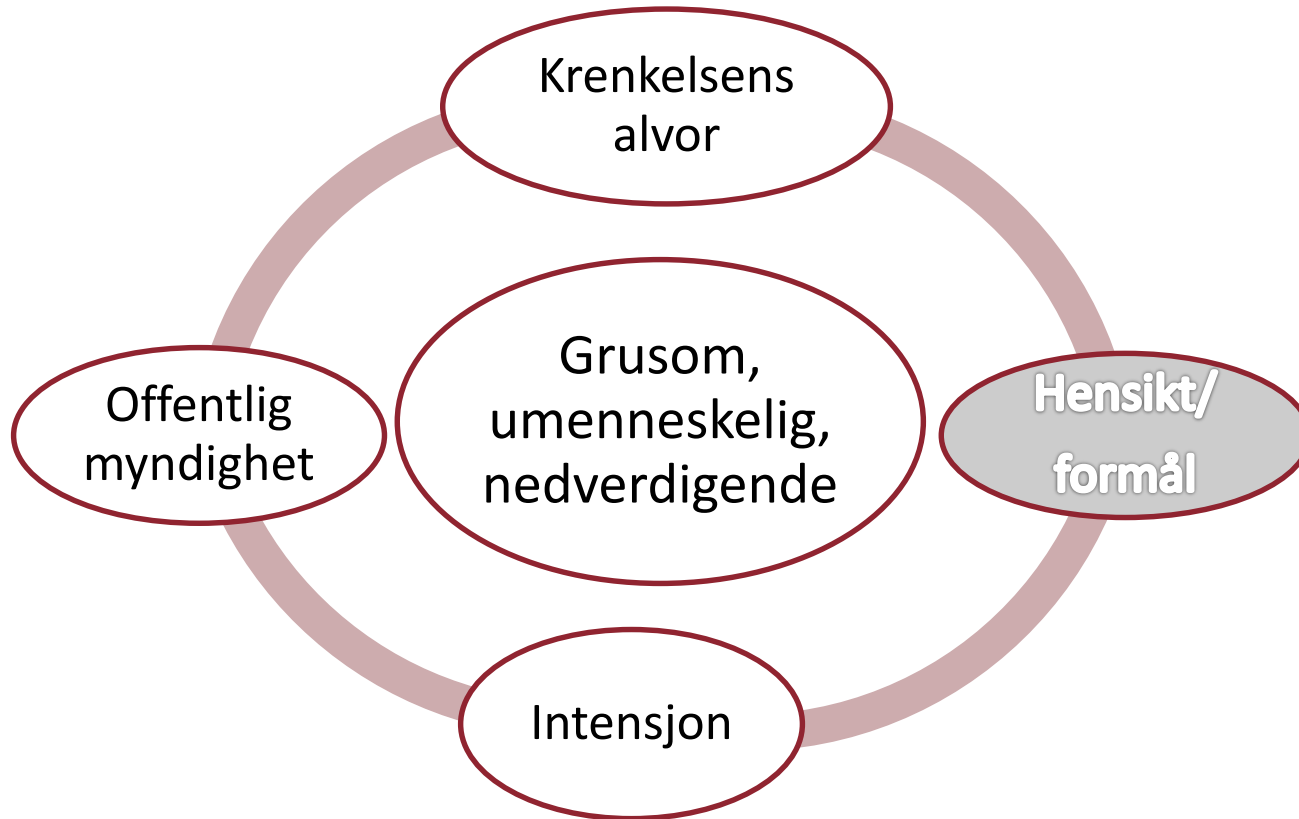
Norge sluttet seg til CAT i 1986

Hva er **tortur** og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff?

Hva er tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff?

«behandling eller straff»

behandling dekker bredt, ikke krav om straffe-element

UN Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment

Artikkel 1

- Formålet (...) er å etablere et system med regelmessige besøk foretatt av uavhengige internasjonale og nasjonale organer til
- steder der personer er berøvet sin frihet, for å forebygge tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff

Artikkel 19

- å gi vedkommende myndigheter anbefalinger med sikte på å bedre behandlingen av og forholdene for personer som er berøvet sin frihet

§ 3a i sivilombudsmannsloven – *national preventive mechanism*

OPCAT Database

80

States Parties

18

Additional States signatories

62

States have designated their National Preventive Mechanisms (NPM)

80 States

- Albania
- Argentina
- Armenia
- Austria
- Azerbaijan
- Belize
- Benin
- Bolivia
- Bosnia and Herzegovina
- Brazil
- Bulgaria
- Burkina Faso

Forebyggingsenhetens arbeid

- **Besøk** til steder hvor personer er fratatt friheten
- **Nasjonal dialog** med offentlige myndigheter og sivilt samfunn
- **Internasjonalt samarbeid** med menneskerettighetsorganer

Sårbarheten til personer som er fratatt friheten

- Helt avhengig av myndighetene for oppfyllelse av grunnleggende behov
 - Bosted
 - Mat og vann
 - Hygiene
 - Somatisk og psykisk velvære
 - Felleskap
 - Aktiviteter
- Maktesløs
- Usynlig for storsamfunnet
- Mangel på overvåking/tilsyn
- Lite sympati i det offentlige rom
- **Særskilt utsatte**
 - Barn, kvinner, utviklingshemmede, utlendinger, psykisk syke, homofile og mennesker med annen kjønnsidentitet, osv.

Besøk gjennomført hittil

Fengsler

- Tromsø fengsel
- Bergen fengsel
- Bjørgvin fengsel ungdomsenhet – 2 ganger
- Ringerike fengsel
- Trondheim fengsel
- Skien fengsel
- Kongsvinger fengsel

Politiarrester (samt lokale legevakter)

- Tønsberg sentralarrest – 2 ganger
- Drammen sentralarrest
- Gardermoen politistasjon
- Ålesund sentralarrest
- Lillestrøm sentralarrest
- Bergen sentralarrest

Psykisk helsevern

- Diakonhjemmet sykehus
- Sykehuset Telemark
- Sørlandet sykehus Kristiansand

Politiets utlendingsinternat

- Trandum

Oslo Lufthavn Gardermoen

- Utreisesenteret
- Politiposten
- Tollvesenet

Nasjonal dialog

- Stortinget
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Statens helsetilsyn
- Fylkesmannen
- Kontrollkommisjoner
- Barneombudet
- Likestillings- og diskrimineringsombudet
- Legeforeningen
- Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, Norsk senter for menneskerettigheter
- Rådgivende utvalg
- Brukerorganisasjoner og interessegrupper
- Fagpersoner
- Konferanser, kurs, foredrag (undervisning og opplæring)

Forebyggingsenhetens rådgivende utvalg

- Nasjonal institusjon for menneskerettigheter
- Likestillings- og diskrimineringsombudet
- Barneombudet
- Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg
- [Legeforeningen v/Norsk psykiatrisk forening](#)
- [Psykologforeningens menneskerettighetsutvalg](#)
- Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)
- Norsk forbund for utviklingshemmede (NFU)
- Juss-Buss
- Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO)
- [We Shall Overcome](#)
- [Nettverk for forskning og kunnskapsutvikling om bruk av tvang i det psykiske helsevernet \(TvangsForsk\)](#)
- Den norske Helsingforskomité (NHC)
- Antirasistisk Senter
- Amnesty International Norge

Internasjonalt samarbeid

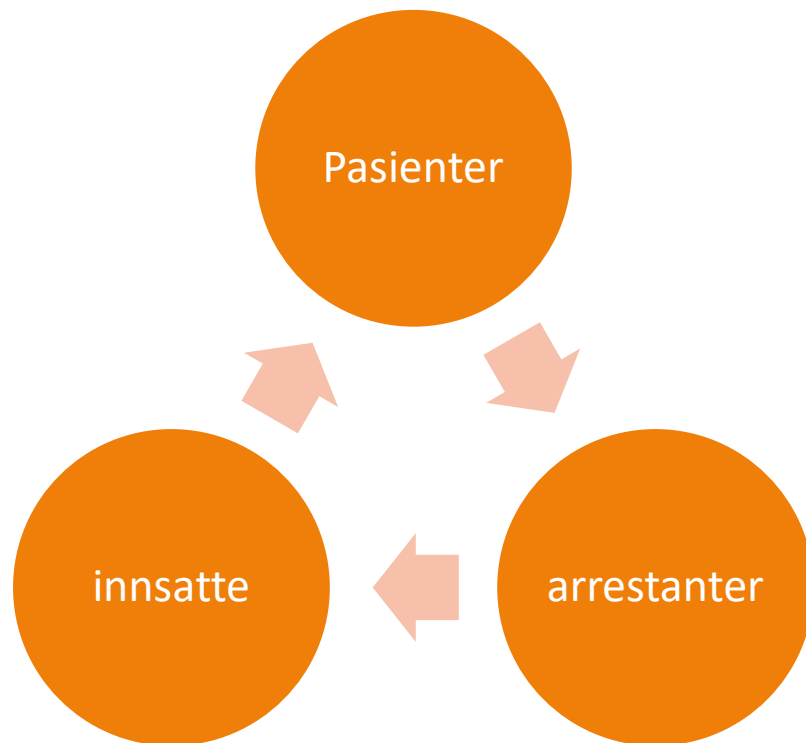
- Subcommittee for Prevention of Torture (SPT)
- Den europeiske torturforebyggingskomité (CPT)
- Europarådets menneskerettighetskommisær
- Nettverk av nordiske forebyggingsorganer
- Association for the Prevention of Torture (APT)
- OSCE/ODIHR
- Internasjonalt sivilsamfunn

Besøksmetoder

- **Før besøk**
 - Kartlegging, prioritering, risikovurdering
 - Innhenting av informasjon
 - Varslet, uvarslet, semi-varslet besøk
- **Under besøk**
 - Befaring
 - Private samtaler
 - Dokumentgjennomgang
 - Møte med ledelsen
- **Etter besøk**
 - Rapport
 - Oppfølgingsarbeid

Psykisk helse i fengsler og arrester

The image shows the cover of a report. At the top left is the logo for Oslo universitetssykehus. The title is 'Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri Helseregion Sør-Øst'. Below the title is a photograph of a brick building with a wooden door and windows, surrounded by greenery. At the bottom, a green banner contains the text 'Forekomst av psykiske lidelser hos domfelte i norske fengsler' and the author's name 'Victoria Cramer'. Logos for Oslo universitetssykehus HF Ullevål, HELSE SØR-ØST, and Kompetansesenterets Prosjektrapport 2014-1 are at the bottom.

Oslo universitetssykehus

Kompetansesenter for
sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri
Helseregion Sør-Øst

Forekomst av psykiske lidelser hos domfelte i norske fengsler
Victoria Cramer

Oslo universitetssykehus HF
Ullevål

HELSE SØR-ØST

Kompetansesenterets
Prosjektrapport 2014-1

Psykisk helse i fengsler og arrester (forts.)

Skien fengsel får kritikk av Sivilombudsmannen... [Vis mer](#)

Lege spente fange fast med belte

Skien legevakt spente en fange i Skien fengsel fast med belte i 12 timer og får kritikk av Sivilombudsmannen for å bruke tvang.

AV [Fredrik Nordahl](#)
Publisert 11.11.2015 11:57

DEL PÅ:

NRK NRK Møre og Romsdal

Sjå fjernsynssendinga [Høyr radios](#) ▶

Legevakt får kritikk for uheldig rolleblanding

I en rapport fra Sivilombudsmannen får legevakta kritikk for å ikke være bevisst nok på sin rolle overfor politiet. Politiets celler er heller ikke gode nok, mener enheten.

Fokusområder i psykisk helsevern

- Tvungen henting av personer
- Pasientrettigheter
- Fysiske forhold
- Aktivisering
- Ransaking
- Kontakt med omverdenen
- Selvmordsforebygging
- Tvangsmedisinering
- Skjerming
- ECT-behandling
- Tvangsmidler

Forebyggingsenhetens metodiske utfordringer

- Identifisere hvem vi bør snakke med
- Få de mest sårbare i tale
- Taushetsplikt
- Forklaring av mandat
 - Forebygging og ikke klagebehandling
- (Sikkerhet)

Funn og anbefalinger

- Utilfredsstillende fysiske forhold og manglende aktivisering
- Ufullstendige tvangsprotokoller og rett til innsyn
- Kontrollkommisjonene – samtaler
- Ulik praksis for skjerming
- Tvangsmidler
- Tvangsmedisinering

Funn og anbefalinger – spesielt om vedtak

- Underrette om vedtak både muntlig og skriftlig
- Gi begrunnelse for vedtak
- Gjenta informasjon og vedtak om nødvendig
- Tilpasse informasjon til pasientens helsetilstand, evner og behov

Diakonhjemmet sykehus

24.-27. februar 2015

- informasjon om tvangsvedtak og tilgang til den konkrete begrunnelsen for vedtaket (journalnotatet).

Journalnotatet legges ved tvangsvedtaket slik at pasienten også mottar informasjon om hvorfor tvangsvedtaket er fattet.

- anledning til å vedlegge egne kommentarer til tvangsprotokollen og innsyn i protokollen som gjelder egen hendelse.

Tvangsprotokollen vil bli skannet inn i pasientens elektroniske journal. Pasienten vil få mulighet til å gi kommentarer som også skannes og legges inn i den elektroniske journalen

Sykehuset Telemark

8.-10. april 2015

- fysiske forhold på sikkerhetsenheten bør forbedres og pasientene få tilgang til tilrettelagt uteområde.

Sykehuset er i gang med utredning av mer egnet bygg for sikkerhetsenheten og det vektlegges særlig å lage et tilrettelagt uteområde.

- Ved bruk av tvang, bør pasienter ha anledning til å vedlegge kommentarer til tvangsprotokollen, og de bør ha rett til innsyn i tvangsprotokollen som gjelder deres hendelse.

Sykehuset har iverksatt nye rutiner for å sikre pasienter rett til å kommentere vedtak, og få kommentarer skannet inn i journal.

FNs torturkomité

vurdering av Norge 13. desember 2012

- Bruk av tvang i psykisk helsevern
 - Omfattende bruk av tvang
 - Mangel på statistikk om bruk av tvang og ECT
 - Tvangsinnleggelse basert på behandlingsvilkår eller farlighetsvilkår
 - Mulighet for brede skjønnsmessige avgjørelser i en slik grad at det kan føre til vilkårlig og uberettiget praksis
 - Behandling uten samtykke/tvangsmedisinering

CONVENTION on the RIGHTS of PERSONS with DISABILITIES

FN-konvensjonen om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Personer med nedsatt funksjonsevne, herunder personer med psykososiale lidelser

- Likestilling og ikke-diskriminering
 - Selvbestemmelsesrett
 - Rettslig handleevne
- ❖ CRPD-komiteens tolkning av konvensjonen
 - ❖ Stor internasjonal rettsutvikling på feltet

Europarådets menneskerettighetskommisærs rapport om Norge

Nils Muiznieks, mai 2015

- Kritikk om bruk av tvang i psykisk helsevern i lys av CRPD
 - Diskriminerende vilkår for tvangsinnleggelse
 - Mangel på statistikk om tvangsbruk
 - Mangel på nasjonale retningslinjer om ECT
 - Langtids bruk av beltelegging

❖ **Stor internasjonal rettsutvikling på feltet**

CPT og SPT - anbefalinger

Forsiden

Mandat

Våre oppgaver

Om oss

Rådgivende utvalg

Tortur og umenneskelig behandling

Hva er frihetsberøvelse?

Aktuelt

Rapporter

Besøkte steder

Om nettstedet

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse

Forebyggingsenhetens besøksrapport fra Lillestrøm sentralarrest

Aktuelt

[Ny besøksrapport: Høyt belegg fører til strengere soningsforhold](#)

Publisert: 2015-11-11

Det høye belegget ved Telemark fengsel, Skien avdeling fører til at innsatte som skulle sonet på fellesskapsavdeling, soner lenger på restriktiv avdeling enn nødvendig. Fengselet bør dessuten utvide fellesskapet mellom innsatte og ansatte på avdeling for særlig høyt sikkerhetsnivå og vurdere andre tiltak for å redusere risikoen for isolasjonsskader, heter det i Sivilombudsmannens besøksrapport fra Telemark fengsel, Skien avdeling.

[- Stater må ikke glemme sitt ansvar for å forebygge, forhindre og straffefølge tortur når de opererer utenfor egne landegrenser](#)

(2015-11-02)

FNs spesialrapporter mot tortur,

[Beskyttelse av mennesker med særlig risiko for tortur og umenneskelig behandling](#)

(2015-10-13)

Torsdag 24. september organiserte Association for the Prevention of Torture (APT) en

[Legevakten i Ålesund med grundig og god oppfølging av anbefalinger](#)

(2015-10-12)

Legevakten i Ålesund har gjennomført flere svært positive tiltak etter at

Kalender

November 2015

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

[Månedens aktiviteter](#)

Siste rapport

[Telemark fengsel, Skien avdeling 2-4. juni 2015](#)

[Tidligere rapporter](#)

Årsmelding

[Årsmelding 2014](#)

Se besøkte steder

[Klikk på kartet for å se stedene vi har besøkt](#)

SOM

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet
Organisasjon

Likt

Melding

Tidslinje

Om

Bilder

Anmeldelser

Mer

541 personer liker dette

Annelise F. Ervik og 50 andre venner

4 personer har vært her

Knut Evensen

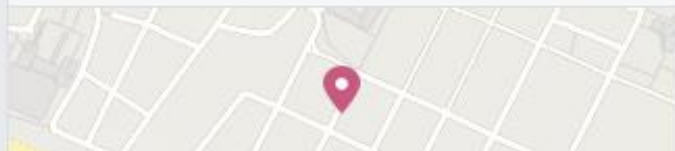
Inviter venner til å like denne siden

3,5 ★

3,5 av 5 stjerner · 4 anmeldelser

Vis anmeldelser

OM

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet

25. januar kl. 08:49 · 🌐

I dag gjennomfører Sivilombudsmannens forebyggingsenhet et uvarslet besøk til politiarresten i Bergen.

